

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi annetun asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi annetun asetuksen (EU) 2021/1119 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (U 37/2025 vp): Ympäristövaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 32/2025 vp - U 37/2025 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 17/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Laura Aho, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Valtteri Härmälä, työ- ja elinkeinoministeriö

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvoston selvitys käsittelee komission ehdotuksen jatkokäsittelyn tilannetta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 4. syyskuuta 2025 toimitetussa kirjelmässä U 37/2025 vp, jota täydennetään ja täsmennetään tällä U-jatkokirjelmällä seuraavasti:

Valiokunnan lausunto YmVL 27/2025 vp

Suomi tukee neuvoston yleisnäkemyksen mukaista ratkaisua, jossa EU:n 90 %:n nettopäästövähennystavoite vuodelle 2040 toimeenpannaan siten, että EU:n sisäisesti toteutettavilla toimilla katetaan 85 %:n nettopäästövähennykset ja EU:n ulkopuolelta hankittavien kansainvälisten ilmastoyksiöiden käytöllä katetaan korkeintaan 5 %:n nettopäästövähennykset. Suomi pitää myös erittäin tärkeänä, että yleisnäkemyksessä on nyt huomioitu maankäyttösektoriin liittyvät epävarmuudet hyvin kattavasti ja komission jatkotyötä ohjaavina periaatteina myös teknologianeutraalius, kustannustehokkuus sekä kannustimien luominen teknisille nieluille.

Osana eurooppalaisesta ilmastolaista saavutettavaa kokonaisratkaisua Suomi voi hyväksyä ETS2-päästökauppajärjestelmän päästöjen hinnoittelun lykkäämisen vuodesta 2027 vuoteen 2028 toteutettuna neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan tukee ratkaisua, jossa EU:n 90 %:n nettopäästövähennystavoite vuodelle 2040 toimeenpannaan 85 %:n osalta sisäisin toimin ja kansainvälisten ilmastoyksiköiden käytöllä katetaan korkeintaan 5 %:n nettopäästövähennykset. Valiokunta pitää hyväksyttävänä liikenteen, rakennusten erillislämmityksen ja rakentamisen ns. ETS2-päästökaupan toimeenpanon lykkäämistä vuodelle osana kokonaisratkaisua. Valiokunta korostaa, että ETS2 luo kustannustehokkaan yhtenäisen hinnoittelun, joka vähentää kilpailun vääristymiä ja varmistaa, että päästövähennykset tapahtuvat koko EU:ssa. Olennaista on fossiilisista energialähteistä luopuminen ja siirtymä uusiutuvien energialähteiden käyttöön. Kokonaisratkaisussa on otettu huomioon johdonmukainen ja ennakoitava ilmastopolitiikka, kustannustehokkuus, teknologianeutraalius, maankäyttösektoriin liittyvät epävarmuudet ja riittävät joustot.

Valiokunta toteaa, että ETS2-päästökaupan lykkääminen ympäristövaikutukseksi Suomessa on arvioitu vuoden kertaluonteinen päästömäärä noin 0,3 Mt CO₂-ekv. Välillisesti se voi kuitenkin heikentää liikenteen päästökehitystä ja kasvattaa siten painetta kansallisille päästövähennystoimille. Arvio perustuu tämän hetken parhaaseen oletukseen päästöoikeuden hinnasta. Lykkääminen voi olla myös hyödyllinen, jotta saadaan aikaa toimeenpanossa ilmenevien haasteiden ratkomiseksi.

Valiokunta toteaa, että valtioneuvosto on arvioinut huolellisesti lykkäämisen taloudellisia vaikutuksia saatavilla olevan tiedon valossa. Arviointiin liittyy huomattavia epävarmuuksia perustuesaan oletettuun päästö-oikeuden hinta-arvioon, joka kuitenkin määräytyy pitkälti markkinoilla sekä välillisiin vaikutuksiin, jotka ovat seurausta esimerkiksi lykkäämisen aiheuttamasta rahoitusvajeesta sosiaaliseen ilmastorahastoon. Suomen rahoitusosuuden sosiaaliseen ilmastorahastoon arvioidaan kasvavan 90 milj. eurolla vuosina 2026—2027. Verrattuna voimassa olevaan julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2026—2029 ETS2-järjestelmän päästöjen hinnoittelun lykkääminen vuodelle 2028 johtaa noin 445 milj. euron tulonalenemaan vuonna 2027. Tulevaisuuden hintakehityksen osalta komission tarkoitus on hillitä mahdollista ETS2-päästökaupan liiallista hinnannousua myöhemmin esittämillään markkinavakausvarannon ja huutokauppa-asetuksen muutoksilla.

Valiokunnan lausunto YmVL 27/2025 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 2.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Marko Asell sd
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahhti kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 27/2025 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Yhdymme valtioneuvoston kantaan, joka tukee komission esitystä asettaa EU:lle 90 prosentin nettopäästövähennystavoite vuodelle 2040. Emme kuitenkaan voi yhtyä ympäristövaliokunnan kannanottoon, joka suhtautuu myönteisesti moniin ilmastotavoitteita vesittäviin valtioneuvoston kantoihin.

EU:n 2040-ilmastotavoitteen saavuttamisessa ei katsoaksemme tule käyttää kansainvälisiä päästöhyvityksiä, vaan koko 90 prosentin tavoite tulisi saavuttaa EU:n sisällä. Päästöhyvityksiin liittyy lukuisia ongelmia ja epävarmuuksia paitsi saatavuuden myös laadun osalta, ja niihin nojautuminen vaarantaa päästövähennysten tosiasiallisen toteutumisen. Lisäksi päästöhyvitysten käyttö ohjaa investointeja pois EU:sta.

Emme myöskään kannata ETS2-päästökaupan toimeenpanon lykkäystä. Kuten valiokuntakin toteaa, ETS2-päästökaupan lykkääminen voi heikentää liikenteen päästökehitystä ja kasvattaa siten painetta kansallisille päästövähennystoimille. Kansalliset päästövähennystoimet ovat jo nykyisellään riittämättömällä tasolla, eikä hallitus ole antanut viitteitä ilmastorahoituksen lisäämisestä tai riittävien lisätoimien esittämisestä. Päästökaupan toimeenpanon lykkäämiseen liittyy myös huomattavia taloudellisia vaikutuksia: se aiheuttaa rahoitusvajeen sosiaaliseen ilmastorahastoon ja johtaa noin 445 miljoonan euron tulonalenemaan vuonna 2027 verrattuna voimassa olevaan julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2026—2029.

Samalla suhtaudumme varauksellisesti valtioneuvoston kantaan maankäyttösektorin osalta. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti neuvostossa saavutettuun yleisnäkemykseen, jonka mukaan "komission tulee jatkotyössä huomioida hiilinielujen realistinen vaikutus kokonaistavoitteeseen ottaen samalla huomioon luonnolliseen nieluun liittyvät epävarmuudet ja varmistaen, että mahdolliset puutteet eivät tule muiden talouden sektoreiden katettavaksi". Hallituksen on esitettävä merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla EU-velvoitteiden saavuttamiseksi ja jos hiilinielujetta ei saada kurottua umpeen, päästövähennykset siirtyvät muilla sektoreilla katettavaksi. Suomen tulee esittää ripeästi tarvittavat maankäyttösektorin lisätoimet EU-tavoitteisiin pääsemiseksi, eikä etsiä keinoja tavoitteen vesittämiseksi tai hyväksilukemiseksi muin keinoin.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2.12.2025

Mai Kivelä vas
Jenni Pitko vihr